

Anne Miettinen
Tieto- ja turvallisuusosasto / Automaatioyksikkö

Muistio
25.11.2022
VN/27999/2022

Liite 2
Julkinen

Kansainvälisen merenkulkujärjestö IMO:n vuoden 2024 IMSAS-auditointi: taustamuistio

Ensimmäinen auditointi 2011 ja havainnot

Ensimmäinen Kansainvälisen merenkulkujärjestön auditointi suoritettiin Suomessa vuonna 2011, jolloin auditointi oli vapaaehtoinen. IMO:n edustajat huomauttivat Suomelle muun muassa viivästyksistä IMO:n yleissopimusten muutosten kansallisessa voimaansaattamisessa ja siitä, että osa yleissopimuksiin liittyvistä raportointivelvoitteista on jätetty hoitamatta. Auditoidijat esittivät myös, että suomalaisen merenkulkuhallinnon toimintaa pitäisi seurata ja arvioida tehokkaammin, ja merenkulkuhallinnon tulisi ohjeistaa merenkulun tarkastajia ja luokituslaitoksia siitä, miten hallinto tulkitsee yleissopimusten määräyksiä, joissa on kansallista liikkumavaraa. Suomi sai kiitosta erinomaisessa kunnossa olevasta laivastosta. Lisäksi auditoidijat pitivät hyvänä merenkulun neuvottelukunnan kautta toteutettua merenkulun sidosryhmäyhteistyötä

Suomelle huomautettiin strategian puuttumisesta, minkä johdosta käynnistettiin Meriliikenteen strategian valmistelu. Strategia ei ole enää voimassa vuonna 2024, joten tämän auditointihankkeen osana laaditaan IMO:n III säännösten (päätöslauselma A. 1070(28)) vaatimukset täyttävä strategia.

Jäsenvaltioiden vastuut arvioinnissa

Arvioinnissa analysoidaan jäsenvaltion toimintaa lippu-, ranta- ja satamavaltiona. Arvioinnin kohteena ovat jäsenvaltion toimenpiteet kansainvälisen merenkulun sääntelyn kansallisessa täytäntöönpanossa, hallinnoinnissa ja seurannassa sekä noudattamisen valvonnassa ja rikkomuksista seuraavien sanktioiden määräämisessä ja täytäntöönpanossa.

Lippuvaltiotoiminnan osalta arvioinnissa tullaan kiinnittämään huomiota siihen, miten SOLAS-muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen Suomessa tapahtuu, onko erilaisten sopimuksissa määriteltyjen poikkeuslupien myöntämiseen liittyvät kansalliset prosessit ja harkintaperusteet asianmukaiset, kuinka luokituslaitoksille on delegoitu tehtäviä ja kuinka luokituslaitosten kanssa tehtyjä sopimuksia valvotaan ja arvioidaan. Lisäksi lippuvaltioarvioinnissa tutkitaan, miten merimiesten koulutus- ja pätevyysasiat sekä puolueeton onnettomuustutkinta on järjestetty. Hallinnon toiminnan arviointi lippuvaltiona on yksi kriteereistä arvioitaessa aluksen mahdollista riskiä satamavaltiotarkastusten yhteydessä. Alus voi päästä matalan riskin luokkaan, mikäli aluksen lippuvaltiossa on tehty IMO-auditointi. Tämä vaikuttaa myös aluksen kohteluun satamavaltioiden suorittamissa tarkastuksissa.

Jäsenvaltion satamavaltiovastuiden arvioinnissa selvitetään, kuinka toimivaltainen viranomainen on suorittanut satamavaltiotarkastuksia ja miten niihin kohdistuvia toimintoja kehitetään. Lisäksi arvioinnin kohteena ovat haitallisten aineiden kuljettamiseen liittyvien lastitoimintojen valvomiseksi suoritettavat MARPOL 73/78 -yleissopimuksen mukaiset tarkastukset ja satamissa suoritettavat tarkastukset. Satamiin kohdistuvien tarkastusten osalta ei kuitenkaan arvioida turvatoimiin liittyviä näkökohtia. Alusten katsastus, tarkastustoiminnan suorittaminen ja ohjaaminen ovat myös auditoinnin piirissä.

Rantavaltio toiminnan osalta arvioinnissa tarkastellaan sitä, kuinka SAR-asiat (search and rescue) on järjestetty, miten alusliikenteen valvonta, hätäradioliikenne ja pelastusvastuualueisiin liittyvät asiat toimivat sekä kuinka kansallisella tasolla on huomioitu erityisen herkäät merialueet (Particularly Sensitive Sea Areas PSSA), joihin muun muassa Itämeri kuuluu. Lisäksi arvioinnin piiriin kuuluvat mahdollisten harjoitusten järjestäminen hätätilanteiden varalle, meriliikenteen ohjaus, merikartoitus sekä onnettomuustutkinta rantavaltiona.

Arvioinnin kohdistuminen eri ministeriöiden hallinnonaloille

Kansainvälisen merenkulun lainsäädännön laaja-alaisuudesta ja täytäntöönpanon kansallisesta organisoinnista johtuen IMO-auditointi kohdistuu Suomessa usean ministeriön hallinnonalalle. Tämän vuoksi on tärkeää, että auditointia valmistellaan tiiviissä yhteistyössä eri ministeriöiden hallinnonalojen kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa liikenne- ja viestintäpolitiikan strategioiden ja säädösten valmistelusta. Liikenne- ja viestintäministeriön osalta arvioidaan erityisesti kansainvälisten sopimusten ja määräysten implementointia osaksi Suomen lainsäädäntöä sekä ministeriön toimintaa hallinnonalansa ohjauksesta vastaavana viranomaisena. Lisäksi liikennehallinnon osalta arvioinnissa käydään läpi Liikenne- ja viestintäviraston määräykset ja tehtävät merikartoituksesta vastaavana viranomaisena sekä valvovana ja lupia myöntävänä viranomaisena. Väyläviraston vastuualueita ovat väylien ja turvalaitteiden turvallisuus ja niitä koskevat tiedot. Ilmatieteen laitoksen osalta auditoinnin kohteena on merisäättiedot. Lisäksi auditoidaan ministeriön alaisten liikelaitosten toiminta sekä Fintraffic meriliikenteen ohjaus- ja alusliikennepalvelut.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla arvioinnin piiriin kuuluvat Rajavartiolaitoksen pelastustoiminta vesillä, satamien turvatasot ja alueellisten pelastuslaitosten ja palokuntien rooli onnettomuustilanteissa. Rajavartiolaitos ja Poliisihallitus valvovat satamien turvatasoja. Rajavartiolaitoksen osalta arvioinnin kohteena on sen toiminta meripelastusta (ihmishenkien pelastus) johtavana ja kehittäväenä viranomaisena. Lisäksi Rajavartiolaitoksen arvioinnissa tarkastellaan merialueen valvontaa, merenkulun hätäradioliikenteen johtamista ja öljypäästöjen valvontaa sekä meripelastustoimea koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa. Merellisten viranomaisten yhteistyöverkostoon (METO) kuuluvat Liikenne- ja viestintävirasto, Rajavartiolaitos, Väylävirasto ja Puolustusvoimat.

Ympäristöministeriön hallinnonalan osalta arvioinnissa käydään läpi valtakunnallinen meriympäristön suojeleminen, aluksista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisy ja torjunta sekä ympäristölainsäädännön valmistelu ja täytäntöönpano.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen osalta arviointi kohdistuu merenkulkijoiden koulutuksen, opetussuunnitelman ja tutkintojen järjestämiseen sekä miehitys- ja koulutusvaatimuksia koskevan yleissopimuksen (STCW) mukaisiin vaatimuksiin.

Onnettomuustutkintakeskusta tarkastellaan arvioinnissa onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnan, sekä onnettomuustutkinnan tuloksena annettujen toimenpidesuosittelujen toteutumisen seurannan osalta.

Ulkoministeriö on osallisena arvioinnissa valtiosopimusten voimaansaattamisen kautta.

Auditoinnilla saattaa olla liittymäpintoja myös muiden ministeriöiden hallinnonaloihin. Näiden on mahdollista osallistua valmistelutyöhön hankkeen aikana.